

A. 59

POLSKA AKADEMIA NAUK
Instytut Historii

KWARTALNIK
HISTORYCZNY

ROCZNIK LXIII

Nr 2

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1956

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
HISTORYCZNY

ROCZNIK LXIII

Nr 2

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1956

KOMITET REDAKCYJNY

Aleksander Gieysztor, Leon Grosfeld, Witold Kula,
Bogusław Leśnodorski — redaktor,
Janina Żurawicka — sekretarz

RADA REDAKCYJNA

Stanisław Arnold, Juliusz Bardach, Bronisław Biliński, Iza
Biezuńska, Rafał Gerber, Konstanty Grzybowski, Henryk
Jabłoński, Gerard Labuda, Kazimierz Lepszy, Henryk
Zieliński

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. 62051

PANSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — DZIAŁ CZASOPISM
WARSZAWA, KRAK. PRZEDMIESCIE 79

Nakład 4207 + 131

Oddano do składania 16.1.56

Ark. wyd. 26,6, ark. druk. 17

Podpisano do druku 11.IV.56

Pap. druk. sat. kl. V, 70 g B1

Druk ukończono w kwietniu 56

Cena zł 12,—

Zam. 23

B-7-23967

St. Drukarnia Naukowa, Warszawa, Sniadekich 8.

S P I S T R E Ś C I

A l i n a W a w r z y ń c z y k — Rola Warszawy w handlu z W. Ks. Litewskim i Rosją w XVI w.	3
J e r z y K n e b e l — Przywódcy SPD wobec Rewolucji Październikowej i sprawy demokratycznego pokoju w okresie Brześcia	27

M A T E R I A Ł Y

E m a n u e l R o s t w o r o w s k i — Jakobin Józef Pawlikowski anonimowym autorem słynnych pism politycznych	74
W o j c i e c h M. B a r t e l — Różne wersje aktów rewolucji krakowskiej 1846 r.	95

A R T Y K U Ł Y R E C E N Z Y J N E I R E C E N Z J E

Z nowszych badań zachodnio-niemieckich nad składem etnicznym ludności Pomorza Gdańskiego koło r. 1772 — G e r a r d L a b u d a	108
J. Fabre, St. August Poniatowski et l'Europe des Lumières — B o g u s ł a w L e ś n o d o r s k i	120

*

Istorija Ukrainskoj RSR, t. I — A n d r z e j P o p p e, Z b i g n i e w W ó j c i k, E m a n u e l H a l i c z	132
M. Grosser, Krótkie i bardzo proste wprowadzenie do gospodarstwa wiejskiego — A n d r z e j W y c z a ń s k i	147
T. Silnicki, Arcybiskup Mikołaj Trąba — E w a M a l e c z y ń s k a	150
F. I. Kalinyczew, Prawowye woprosy wojennoj organizacji ruskogo gosudarstwa wtoroj poł. XVII wieku; Tenże, Russkoje wojsko wo wtoroj połowinie XVII wieku — J a k u b G o l d b e r g	154
M. Gumowski, Mennica bydgoska — J a n G e r l a c h	159
H. Kołłątaj, Listy Anonima i prawo polityczne narodu polskiego — J e r z y M i c h a ł s k i, Ł u k a s z K u r d y b a c h a, L e o n i d Ż y t k o w i c z	161
E. Halicz, Kwestia chłopska w Królestwie Polskim w dobie powstania styczniowego — Z b i g n i e w S t a n k i e w i c z	171
S. Kalabiński, Antynarodowa polityka endecji w rewolucji 1905-7 r. — Ż a n n a K o r m a n o w a	178
M. Drachkovitch, Le socialisme français et allemand et le problème de la guerre 1870-1914 — T a d e u s z K u ź m i ń s k i	183
E. Sontag, Adalbert (Wojciech) Korfanty — T a d e u s z J ę d r u s z c z a k, H e n r y k Z i e l i ń s k i	190
Zapiski bibliograficzne	201

ŻYCIE NAUKOWE W KRAJU

Z zagadnień roku jubileuszowego PTH

W sprawie zadań Polskiego Towarzystwa Historycznego — I r e n a P i e t r z a k - P a w ł o w s k a	207
Mickiewiczowska sesja naukowa historyków literatury i języka — A l i n a W i t k o w s k a , M i e c z y s ł a w I n g l o t	214
Z badań nad doktryną i myślą naukową Monteskiusza — M a r i a B o - r u c k a - A r c t o w a , W i e s ł a w L a n g	226
Dyskusje naukowe związane z rocznicą rewolucji 1905 r. w Polsce	228
Szkice z dziejów Pomorza Zachodniego — B o g d a n W a c h o w i a k	232
XXX Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego	235

ŻYCIE NAUKOWE ZA GRANICĄ

Sesja naukowa poświęcona rewolucji 1905-7 r. w Moskwie — Ż a n n a K o r m a n o w a	237
Delegacja PAN w Białoruskiej Republice Radzieckiej — N a t a l i a G a - s i o r o w s k a	240
Kronika radziecka	243
Uroczystości engelsowskie w NRD	248
Zachodnio-niemiecka bibliografia o Polsce — J e r z y S e r c z y k	249

*

Zgon prof. Z. Wojciechowskiego	255
--	-----

KORESPONDENCJA

Na marginesie recenzji prof. St. Kieniewicza — J ó z e f K o w a l s k i	257
--	-----

*

Streszczenia w języku rosyjskim	261
Streszczenia w języku francuskim	264

С О Д Е Р Ж А Н И Е

Алина Вавжинчик — Роль Варшавы в торговых сношениях XVI века с Великим Княжеством Литовским и с Россией	3
Ежи Кнебель — Отношение руководителей Германской Социал-Демо- кратической Партии (ГСП) к Октябрьской Революции в России в Брест- ский период	27

МАТЕРИАЛЫ

Эмануэль Ростворовский — Якобинец Иосиф Павликовский — анонимный автор хорошо известных политических сочинений	74
Войцех М. Бартель — Различные версии Краковского Манифеста 1846 г.	95

РЕЦЕНЗИОННЫЕ ЗАМЕТКИ И РЕЦЕНЗИИ

Из новейших западно-немецких исследований этнического состава населения Гданьского Поморья около 1772 г. — Герард Лабуда . . .	108
J. Fabre, St August Poniatowski et l'Europe des Lumières — Богуслав Лесьнодорски . . .	120

*

История Украинской РСР, т. I — Андрей Поппе, Збигнев Вуйцик, Эмануэль Галич . . .	132
М. Гроссер, Краткое и очень доступное введение к сельскому хозяйству — Андрей Вычаньский . . .	147
Т. Сильницкий, Архиепископ Николай Тромба — Ева Малечинская	150
Ф. И. Калинычев, Правовые вопросы военной организации русского государства второй половины XVII века; Русское войско во второй половине XVII века — Яков Гольдберг . . .	154
М. Гумовский, Быдгощский монетный двор — Ян Герлях . . .	159
Г. Коллонтай, Письма Анонима и Государственное право польского народа — Ежи Михальский, Лукаш Курдыбаха, Леонид Житкович . . .	161
Е. Галич, Крестьянский вопрос в Королевстве Польском в период январьского восстания — Збигнев Станкевич . . .	171
С. Калыбинский, Антинародная политика национальной демократии во время революции 1905—1907 г. — Жанна Корманова . . .	178
M. Drachkovitch, Le socialisme français et allemand et le probleme de la guerre 1870—1914 — Тадеуш Кузьминский . . .	183
E. Sonntag, Adalbert (Wojciech) Korfanty — Тадеуш Ендрущак, Генрих Зелинский . . .	190
Библиографические заметки . . .	201

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ В СТРАНЕ

К вопросу юбилейного года Польского Исторического Общества. Задачи Польского Исторического Общества — Ирена Петжак-Павловская . . .	207
Научная сессия историков литературы и языка посвященная А. Мицкевичу — Алина Витковская, Мечислав Инглёт . . .	214
Исследования из области доктринерской теории и научной мысли Монтестье — Мария Боруцкая - Арцтова, Веслав Ланг	226
Научные конференции связанные с годовщиной революции 1905 г. в Польше	228
Исторические эскизы касающиеся Западного Поморья — Богуслав Ваховяк . . .	232
XXX Генеральное Собрание Польского Этнографического Общества . . .	235

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ ЗА ГРАНИЦЕЙ

Сессия посвященная 50-той годовщине революции 1905—1907 г. в Москве — Жанна Корманова . . .	237
Делегация ПАН в БССР — Наталия Гонсёровска . . .	240
Советская хроника . . .	243

Торжественные сессии в честь Энгельса в ГДР	248
Западно-немецкая библиография касающаяся Польши — Ежи Серчик	249

*

К кончине проф. З. Войцеховского	255
--	-----

КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ

По поводу рецензии проф. Ст. Кеневича — Иосиф Ковальский	257
--	-----

SOMMAIRE

Alina Wawrzyńczyk — Rôle de Varsovie dans les échanges commerciaux du XVI ^e siècle avec le Grand Duché de Lituanie et la Russie	3
Jerzy Knebel — Les dirigeants du SPD face à la Révolution d'Octobre à l'époque de Brest Litovsk	27

MATERIAUX

Emanuel Rostworowski — Le jacobin Józef Pawlikowski auteur anonyme d'ouvrages politiques renommés	74
Wojciech M. Bartel — Divers versions du Manifeste de Cracovie de 1846	95

CRITIQUES ET COMPTES RENDUS

Remarques sur les recherches plus récentes allemandes-occidentales relatives à la composition ethnique de la population de la Poméranie dantzigoise vers 1772 — Gerard Labuda	108
J. Fabre, St. Auguste Poniatowski et l'Europe des Lumières — Bogusław Leśnodorski	120

*

Istoriya Ukraïnskoj RSR, t. I — Andrzej Poppe, Zbigniew Wójcik, Emanuel Halicz	132
M. Grosser, Introduction breve et rudimentaire à l'agriculture — Andrzej Wyczański	147
T. Siłnicki, L'archeveque Mikołaj Trąba — Ewa Maleczyńska	150
F. I. Kalinyczew, Prawowye woprosy wojennoj organizacii russkogo gosudarstwa wtorej poł. XVII wieka; — Russkoje wojsko wo wtorej połowinie XVII wieka — Jakub Goldberg	154
M. Gumowski, L'hôtel des monnaies de Bydgoszcz — Jan Gerlach	159
H. Kołtataj, Lettres d'un Anonyme et Droit politique du peuple polonais — Jerzy Michalski, Łukasz Kurdybacha, Leonid Żytkowicz	161
E. Halicz, La question paysanne dans le Royaume de Pologne à l'époque de l'insurrection de janvier — Zbigniew Stankiewicz	171
S. Kalabiński, Politique anti-nationale des démocrates nationaux pendant la révolution de 1905-7 — Zanna Kormanowa	178
M. Drachkovitch, Le socialisme français et allemand et le problème de la guerre 1870—1914 — Tadeusz Kuźmiński	183

E. Sontag, Adalbert (Wojciech) Korfanty — Tadeusz Jędruszczyk, Henryk Zieliński	190
Notes bibliographiques	201

VIE SCIENTIFIQUE DU PAYS

<i>Des problèmes de l'année jubilaire de la Société Polonaise d'Histoire.</i>	
Tâches de la Société Polonaise d'Histoire — Irena Pietrzak- Pawłowska	207
Session scientifique des historiens de littérature et de langue consacrée à Mickiewicz — Alicja Witkowska, Mieczysław Inglot	214
Recherches sur la doctrine et la pensée scientifique de Montesquieu — Maria Borucka-Arctowa, Wiesław Lang	226
Sessions scientifiques liées à l'anniversaire de la révolution de 1905 en Pologne	228
Essais sur l'histoire de la Poméranie occidentale — Bogusław Wachow- wiak	232
XXX assemblée générale de la Société ethnographique polonaise	235

VIE SCIENTIFIQUE À L'ÉTRANGER

Session à Moscou pour le 50 ^e anniversaire de la révolution de 1905-7 — Zanna Kormanowa	237
Delegation de l'Académie des Sciences de Pologne en Russie Blanche — Na- talia Gąsiorowska	240
Chronique soviétique	243
Soiennités consacrées à Engels en RDA	248
Bibliographie de la Pologne en Allemagne occidentale — Jerzy Serczyk	249

*

Décès du prof. Z. Wojciechowski	255
---	-----

LETTRES REÇUES

En marge d'une critique du prof. St. Kieniewicz — Józef Kowalski	257
--	-----

WYDAWNICTWA INSTYTUTU HISTORII PAN

rok 1954

KONFERENCJA ŚLĄSKA INSTYTUTU HISTORII POLSKIEJ AKADEMII
NAUK. Wrocław 28.VI—1.VII.1953

Małowist Marian — STUDIA Z DZIEJÓW RZEMIOSŁA W OKRESIE KRY-
ZYSU FEUDALIZMU W ZACHODNIEJ EUROPIE w XIV i XV WIEKU .

SUPLIKI CHŁOPSKIE XVIII WIEKU. wyd. *Janina Leskiewiczowa, Jerzy
Michalski*

rok 1955

AKTA SEJMIKOWE WOJEWÓDZTWA KRAKOWSKIEGO. wyd. *Adam Przy-
boś*. t. II fasc. 2 1649—1660

AKTY POWSTANIA KOŚCIUSZKI. t. III wyd. *Włodzimierz Dzwonkowski,
Emil Kipa, Roch Morcinek*

Baumgart Jan — BIBLIOGRAFIA HISTORII POLSKIEJ ZA LATA 1950—1951
HISTORIA POLSKI. *M a k i e t a* pod red. *Tadeusza Manteuffla* i in. t. I do
roku 1764

INWENTARZE DÓBR SZLACHECKICH POWIATU KALISKIEGO t. I od XVI
do połowy XVII w. wyd. *Władysław Rusiński*

Kalabiński Stanisław — ANTYNARODOWA POLITYKA ENDECJI W REWOLUCJI
1905—1907

Kronenberg Leopold — LISTY LEOPOLDA KRONENBERGA DO MIECZY-
SŁAWA WALIGÓRSKIEGO Z 1863 ROKU. Przygotował do druku *Stefan
Kieniewicz*

KSIĘGI REFERENDARII KORONNEJ Z DRUGIEJ POŁOWY XVIII WIEKU.
wyd. *Antonina Keckowa, Władysław Pałucki* t. I 1768—1780

Manteuffel Tadeusz — PAPIESTWO I CYSTERSI

MATERIAŁY DO DZIEJÓW SEJMU CZTEROLETNIEGO, t. I opracował
Janusz Woliński, Jerzy Michalski, Emanuel Rostworowski

Pietrzak-Pawłowska Irena — KRÓLESTWO POLSKIE W POCZĄTKACH
IMPERIALIZMU. 1900—1905

LA POLOGNE AU X-e CONGRES INTERNATIONALE DES SCIENCES HI-
STORIQUES A ROME

Ryszka Franciszek, Ziemba Stanisław — DWA DZIESIĘCIOLECIA „HUTY
KOŚCIUSZKO“